

4. OTURUM ZORBALIĞA SESSİZ KALMA!

AMAÇ

Öğrencilerin izleyici oldukları durumlarda ne yapmaları gerektiğinin farkına varmalarının sağlanması

KAZANIMLAR

- Öğrenciler izleyici oldukları durumlarda ne yapmaları gerektiğinin farkına varır.
- Zorbaliğa maruz kalanlara nasıl yardım edebileceğini fark eder.

MATERYAL

Tahta, kalem, FORM 7-Senaryolar ve FORM 8- İzleyiciler Zorbaliğa Karşı Neler Yapabilir?

YÖNTEM VE TEKNİK

Soru-cevap, tartışma, rol oynama

SÜRE

40 dakika

SÜREÇ

• Öğrencilere bir önceki oturumda yapılan çalışma hatırlatılarak süreç başlatılır. Daha sonra *“Daha önceki çalışmalarımızda akran zorbalığında üç rol olduğunu konuşmuştuk. Bunlar, zorbalığı yapan, zorbalığa maruz kalan ve zorbalığa şahit olanlar yani izleyicilerdi. Bugün zorbalıkta çok önemli bir konumda olan izleyiciler konusunu konuşacağız.”* açıklaması yapılır.

• Öğrencilere **“Bir zorbalık durumunda izleyiciler ne yapabilir?”** sorusu yöneltilir ve yanıtları alınır. Öğrencilere *“İzleyiciler, zorbalık olaylarında önemli bir yere sahiptir. İzleyiciler bazen hiçbir şey söylemeyerek, bir şey yapmadan sessizce durarak, bazen de gülerken, mimikleriyle ya da sözel olarak zorbalık yapan kişinin olumsuz davranışlarına onay verirler. Bu da zorbalık yapanlara cesaret verir. Zorbalık davranışlarının artmasına yol açar. İzleyiciler zorbalığın önlenmesinde çok önemli bir role sahiptir. Eğer*

izleyiciler zorbalık sırasında veya sonrasında müdahale eder, zorbalığa maruz kalan çocuklara destek verirse zorbalık döngüsünün kırılmasına yardımcı olabilirler.” açıklaması yapılır. Öğrencilere “Sevgili çocuklar etkinliğimize geçmeden önce bugüne kadar tanık olduğunuz bir zorbalık olayını düşünmenizi istiyorum. Siz bu olay karşısında neler yaptınız ya da yapmadınız?” sorusu yöneltilir. Yanıtlar alındıktan sonra öğrencilerle zorbalık karşısında izleyicilerin neler yapabileceklerine ilişkin bilgileri içeren FORM 8 paylaşılır (FORM 8 öğrencilere dağıtılabilir veya yansıtılabilir). FORM 8’de yer alan bilgiler öğrencilere anlatılır ve varsa öğrencilerin soruları yanıtlanır.

• “Şimdi sizlerle karşılaşabileceğimiz bazı zorbalık durumları karşısında izleyici olarak neler yapabileceğimizle ilgili çalışalım.” diyerek, sınıftaki öğrencileri dört gruba ayırır. Gruplara aşağıda yer alan senaryolar dağıtılır. Öğrencilere 10 dakika süre verilir ve “Aşağıda açıklanan durumu iki kez canlandıracaksınız. İlkinde durum senaryodaki gibi canlandırılmalıdır. İkincideyse zorbalığa maruz kalan öğrenci ve izleyiciler tarafından yapılan uygun tepkileri göstermelidir.” yönergesi verilir.⁵

• Her gruptan kendilerine verilen durumları canlandırmaları istenir. Her durum tartışılır ve eğer uygun değilse öğrencilerin çözümleri ve yorumları düzeltilir. Grup uygun çözümler bulamazsa ek çözümler sunulur.

• Öğrencilere “Bugün izleyicilerin zorbalıkla baş etmede ne kadar önemli bir yere sahip oldukları üzerinde durduk ve izleyicilerin neler yaparak zorbalığa karşı durabilecekleri üzerinde çalıştık.” denilerek oturum tamamlanır.

⁵ Uzaktan eğitim sürecinde uygulanırken rol oynama yerine örnek olay olarak senaryolar okunabilir. Sonrasında öğrencilere “Zorbalığa maruz kalan veya zorbalığı izleyen öğrenciler ne yapsalar zorbalık devam eder?” ve “Ne yaparlarsa zorbalığı önlemeye yönelik uygun tepkiler vermiş olurlar?” soruları yöneltilerek öğrencilerin yanıtları alınabilir ve tartışılabilir.

SENORYALAR



Senaryo 1 : Simge uzun bir süredir kendisinden daha büyük ve iri olan Sedef'in zorbalığına maruz kalmaktadır. Bir gün sınıfa doğru yürürken Sedef, iki arkadaşıyla birlikte Simge'ye yaklaşır ve omuzuyla çarpar. Simge geriye doğru sendeler ve neredeyse düşecek gibi olur. Sedef etrafına bakarak alaycı bir şekilde "Ay bir şeye mi çarptım?" der ve sonra Simge'ye doğru aşağılarcasına bakarak "Ah, pardon Bayan Görünmez!" der. Sedef ve yanındaki iki kız arkadaşı güler. İzleyen diğer öğrencilerse gülümsemekten başka bir şey yapmazlar.

Senaryo 2 : Eser altıncı sınıf öğrencisidir. Eser sağlıklı beslenmeye özen göstermektedir. Öğle yemeklerinde dışarıdan yemek yerine evden getirdiği yemekleri yemeyi tercih etmektedir. Sınıf arkadaşları ise genellikle kantinden alışveriş yapmaktadır. Bu durumu gözlemleyen Ahmet ve Burak, Eser'in sağlıklı beslenmesine sinir olmakta ve onunla "yürüyen sağlık" şeklinde sürekli dalga geçmektedirler.

Senaryo 3 : Cüneyt uzun bir süredir zorbalığa maruz kalmaktadır. Sınıfından beş sınıf arkadaşı gelecek hafta sonu geziye gideceklerdir. Cüneyt onlarla gitmeyi çok istemektedir. Ancak onlar tarafından davet edilmemiştir. Cüneyt gezi planlarını tartışmak için kantinde oturan bu çocukların yanına yaklaşır ve gruba katılmaya çalışır. Gruptan Mete, Cüneyt'e bakar ve "Ne istiyorsun? Defol git!" der. Herkes güler. Cüneyt üzgün ve incinmiş bir şekilde başını öne eğerek kantinden çıkar.

Senaryo 4 : Sezin ve Öykü birbirlerinin sırlarını bilen iki yakın arkadaştır. Ancak Sezin Öykü'nün sürekli onu yönlendirmeye yönelik davranışlarından ve kararları sürekli onun almasından şikayetçidir. Bir gün Öykü'ye "kararları hep sen alıyorsun. Benim düşüncelerime önem vermiyorsun. Bu durumdan sıkıldım" der. Buna kızan Öykü Sezin'le ilgili sınıf arkadaşlarına olumsuz şeyler anlatmaya başlar. Hatta Sezin'in onunla paylaştığı bir problemini diğer kızlara anlatır. Kızlara Sezin'in hala karanlıktan korktuğunu ve sık sık annesiyle birlikte uyduğunu söyler. Bu Sezin'in kulağına gider. Sezin çok incinir ve utanır.

FORM 8

AKRAN ZORBALIĞI FARKINDALIK PROGRAMI-

ÖĞRENCİ FORMU // İZLEYİCİLER ZORBALIĞA KARŞI NELER YAPABİLİR?

İZLEYİCİLER ZORBALIĞA KARŞI NELER YAPABİLİR?

Birisinin zorbalığa maruz kaldığını görürseniz (eğer bir izleyiciyseniz) zorbalığa maruz kalan kişiye yardımcı olmak için aşağıdakileri yapabilirsiniz:

- Müdahale etmeden önce güvende olduğunuzdan emin olun. Çünkü zorbalık yapan kişi, size de zorbalık yapmak isteyebilir.
- Böyle davranışlara tanık olduğunuzda zorbalık yapan öğrenciyi cesaretlendirecek veya davranışının şiddetini arttıracak söylemlerde ve hareketlerde bulunmayın (alkışlamak, tezahürat yapmak, gülmek vb.).
- Zorbalık yapan ya da zorbalığa maruz kalan öğrenciyle farklı ve yeni bir konuda konuşmaya başlayabilirsiniz.
- Zorbalığa maruz kalan öğrenci de dâhil olmak üzere herkesi zorbalık yapan kişiden uzaklaşmaya davet edebilirsiniz.
- Eğer uygunsa zorbalık yapan kişiyle insanlarla nasıl konuşması, iletişim kurması ve arkadaş olması gerektiğiyle ilgili konuşabilir ve ona örnek olmaya çalışabilirsiniz.
- Bazen zorbalık yapana, güçlü bir şekilde "Dur!" ya da "Yeter!" demek gerekebilir. Arkadaşlarınızla birlikte, zorbalık yapan öğrenciyi uyarmaktan çekinmeyin. Zorbalık yapan öğrenciye, bu davranışın karşı taraftaki bireyi nasıl etkilediğini söyleyebilirsiniz.
- Zorbalık yapanın, yaptığı şeyin yanlış olduğunu anlamasını sağlayın. Zorbalık yapanı tamamen görmezden gelmek, zorbalığa maruz kalana odaklanmak ve onu uzaklaştırmak, zorbalık yapanın davranışlarının sosyal olarak kabul edilemez olduğunu ve bunun için dışlanacağını bilmesini sağlar. Herkes bunu yaparsa, zorba davranışlarından dolayı kendini yalnız hisseder ve değişmeye çalışabilir.
- Zorbalığa tanık olduğunuzda öğretmenlerinize ya da çevrenizdeki yetişkinlere haber verin. Haber vermek ispiyonculuk değildir. Bir hak arama ya da birisinin hakkını aramasına yardımcı olmaktır. Güvenli bir okul ortamının yaratılmasıyla ilgili tüm öğrencilerin sorumluluğu vardır. Bu sorumluluğunuzu yerine getirmek için yetişkinlerle iletişime geçin ve olayı anlatın.
- Zorbalığa maruz kalan öğrenciye yardım etmek ispiyonculuk değildir. Çünkü yardım etmede herhangi bir çıkar sağlama durumu söz konusu değildir.
- Zorbalığa maruz kalan kişiyle iletişiminizi arttırabilir, onun bu süreci daha çabuk atlatması için ona yardımcı olabilirsiniz.
- Zorbalık yapan öğrenciyle de aynı şekilde iletişim kurabilir ve onun bu davranışları değiştirmesine yardımcı olabilirsiniz.
- Okulda her öğrencinin kendini güvende hissetme hakkı olduğunu unutmayınız.

